

1. Ainevaldkond „Kunstiained“

1.1. Kunstipädevus

Kunstipädevus seostub kultuurilise teadlikkusega, hõlmates põhiteadmisi Eesti ja Euroopa kultuurisaavutustest ning maailma kultuurilise mitmekesisuse mõistmist. Kunstipädevus hõlmab oskust väljendada enda ideid mitmekesisete kunstiliste vahenditega ning väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides ja muusikas. Kunstipädevusse kuulub eneseväljendusoskus, isikupära teadvustamine, oskus uurida varasema kultuuripärandi varasalvi ning valmisolek leida uusi lahendusi muutuvates oludes.

Põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab oma loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
- 2) kasutab loovtöodes mitmekesiselisi visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle; oskab kujundada oma arvamust ning väljendada oma emotsioone;
- 3) väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb kunstide individuaal- ja koostööprojektides
- 4) ning hindab lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
- 5) märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib kultuurinähtusi ning oskab kriitilis-loominguliselt hinnata massi- ja süvakultuuri;
- 6) väärtustab, hoiab ning arendab Eesti kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, väärtustab maailmakultuuri mitmekesisust, otsib kultuurinähtuste seoseid teaduse, tehnoloogia ja majandusega nii minevikus kui ka tänapäeval.

1.2. Nädalatundide jaotus klassiti

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunst ja muusika, mis on kohustuslikud kõigis põhikooliastmetes.

Kunsti ja muusikat õpitakse 1.–9. klassini.

Kunstiainete nädalatundide jaotumine kooliastmeti.

I kooliaste

Kunst – 4,5 nädalatundi

Muusika – 6 nädalatundi

II kooliaste

Kunst – 3 nädalatundi

Muusika – 4 nädalatundi

III kooliaste

Kunst – 3 nädalatundi

Muusika – 3 nädalatundi

1.3. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonnas

Kunstivaldkond võimaldab kujundada kõiki üldpädevusi igapäevases õppetöös nii teooria kui ka praktiliste tegevuste kaudu. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushoiakute ja -hinnangute – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob

oma väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega sobiliku õpikeskkonna ning mõjutab õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist. Üldpädevuste kujundamisel on oluline kooli ning kodu koostöö.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kunstivaldkonna õppeainetes rõhutatakse kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi õppija identiteedi osana. Tegevustes

väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitlevate teemade, analüüsitavate kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ning esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguiline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunsti ja muusikat eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist kõikidesse infokanalitesse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, loovtööd, arutlused ja esitlused, ühismuuseumitsemise, ühistes kunstiprojektides ning valdkondlikes ja valdkondade ülestes õppeprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ning aitavad väärtustada üksteise toetamist.

Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjuvad õpilased oma seisukohti kaitsma ning teiste arvamustest lugu pidama.

Kunstiained teadvustavad inimese kui keskkonna kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning

jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Pidev tagasiside andmine ja eneseanalüüsi oskuse arendamine aitavad tundma õppida oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset minapilti. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainestik ning sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide kaudu, mis võimaldavad õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes olukordades. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest jms rääkimine, kasutades kirjelduses nii korrektset emakeelt kui ka ainespetsiifilist terminoloogiat.

Tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskust ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunsti- ja muusikateemaliste referatiivsete ning loovtööde koostamine eeldab oskust mõista teabetekste ning suunab kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (tekst, joonis, skeem, tabel, graafik jms).

Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile

eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides” sõnumeid ühest keelest teise.

Ettevõtlikkuspädevus. Vajalike oskuste kujunemist toetavad kunstiainetes individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ning probleemipõhised ülesanded ja õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaeluga. Kunstiainetes väärtustatakse uuenduslikke ning loovaid lahendusi. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada erinevaid ideede väljendamise ja esitlemise võimalusi, valides

leidlikult sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima ja analüüsima, vastutama tööde lõpetamise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiapädevus. Kunstiainetes rakendatavate ülesannete lahendamiseks tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse kasutama kunstimõisteid (kompositsioon, struktuur,

rütm jne), võrdlema ja liigitama erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutama sümboleid. Kunstiterminoloogias kasutatakse matemaatika ja tehnoloogia sõnavara ja mõisteid.

Loomeülesandeid täites õpitakse kasutama tehnoloogiavahendeid ning innovaatilisi lahendusi, mõistma teaduse ja tehnoloogia rolli muusika ning kunsti arengus.

Digipädevus. Pädevust kujundatakse erinevate digitaalsete õppematerjalide ja õpiprogrammide kasutamise läbi, nii kunsti- kui ka muusikatundides.

1.4. Lõiming

1.4.1. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Nüüdisaegsele kultuurile on olemuslik interdistsiplinaarsus. Kunstid on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstide loomulik osa. Kunstiainete ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi.

1. Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Kunstide kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

2. Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

3. Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

1) sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;

2) emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;

3) loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi;

4) matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);

5) käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);

6) kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, mootorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist.

4. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid.

1.4.2. Läbivad teemad

Kunstiainetes on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam.

Teemad „**Väärtused ja kõlblus**“ ning „**Kultuuriline identiteet**“ on kunstiainetele eriomased.

Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka kaasajakultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loominguulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Teemaga „**Elukestev õpe ja karjääri planeerimine**“ seondub kunstides oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiatega, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse kunstide mitmekülgsete väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega.

Läbiv teema „**Tehnoloogia ja innovatsioon**“ on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „**Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus**” lõimimine kunstide õppesse. Kunstides julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad algusesaada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „**Tervis ja ohutus**“. Kunstides kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele.

Kunstide eriline panus teemade „**Keskkonna ja jätkusuutlik areng**“ ning „**Teabekeskond**“ käsitlemisel on valdkondliku vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülgseid oskusi nagu informatsiooni leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

2. Muusika

2.1. Üldalused

2.1.1 Õppe- ja kasvatuseesmärgid

1. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- 2) laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses kooris; mõistab laulupeo tähendust;
- 3) laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislause;
- 4) laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 5) lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- 6) rakendab pillimängu kaasmängudes;
- 7) kasutab muusikalisi teadmisi muusikalistes tegevustes;

2. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- 2) laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses kooris; mõistab laulupeo tähendust;
- 3) laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislause;
- 4) laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);

ERAKOOL INTELEKT

- 5) lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- 6) rakendab pillimängu kaasmängudes;
- 7) kasutab muusikalisi teadmisi muusikalistes tegevustes;
- 8) kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;

3. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- 2) laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses kooris; mõistab laulupeo tähendust;
- 3) laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- 4) laulab melodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 5) lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- 6) rakendab pillimängu kaasmängudes;
- 7) kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- 8) kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
- 9) väärtustab enese ja teiste loomingut.

4. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises, liikumises; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- 2) laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;
- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;
- 4) oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasi;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- 6) kasutab laulude õppimisel relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 7) kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;
- 8) julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- 9) kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust;
- 10) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat;
- 11) leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas.

5. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises, liikumises; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- 2) laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;
- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;
- 4) oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasi;

ERAKOOL INTELLEKT

- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- 6) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 7) kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;
- 8) julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- 9) kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust;
- 10) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat;
- 11) leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas

6. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises, liikumises; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- 2) laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;
- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;
- 4) oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasi;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- 6) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 7) kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;
- 8) julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- 9) kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust;
- 10) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat;
- 11) leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas.

7. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;
- 2) laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast;
- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaalpoliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;
- 4) oskab kuulata iseennast ja kaaslasi ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides; suhtub kohustetundlikult endale võetud ülesannetesse;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- 6) kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 7) rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;
- 8) väljendab oma arvamust kuuldu muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult;
- 9) leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused;
- 10) väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes;
- 11) teab autoriõigusi ning sellega kaasnevat õigusi ja kohustusi; huvitub muusikaalasest

tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus;

12) valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida;

13) kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes

8. klassi lõpetaja:

1) osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;

2) laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast;

3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaalpoliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;

4) oskab kuulata iseennast ja kaaslast ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides; suhtub kohustetundlikult endale võetud ülesannetesse;

5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;

6) kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid);

7) rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;

8) väljendab oma arvamust kuulatud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult;

9) leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused;

10) väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes;

11) teab autoriõigusi ning sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi; huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus;

12) valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida;

13) kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes.

9. klassi lõpetaja:

1) osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;

2) laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast;

3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaalpoliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;

4) oskab kuulata iseennast ja kaaslast ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides; suhtub kohustetundlikult endale võetud ülesannetesse;

5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;

6) kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid);

7) rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;

8) väljendab oma arvamust kuulatud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult;

9) leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused;

10) väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes;

11) teab autoriõigusi ning sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi; huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus

kultuurielus;

- 12) valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida;
- 13) kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes.

2.1.2. Õppeaine kirjeldus

Muusikaõpetus toetab õpilase individuaalse eripära kujunemist muusikalise eneseväljenduse kaudu. Muusikaõpetuses avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamisega kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid.

Muusika õppeaine koostisosad on:

- 1) laulmine;
- 2) pillimäng;
- 3) muusikaline liikumine;
- 4) omalooming;
- 5) muusika kuulamine ja muusikalugu;
- 6) muusikaline kirjaoskus;
- 7) õppekäigud.

Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodi ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.

Muusika on aine, mille õpetuse osad on üksteisega mitmetähenduslikus ja tihedas seoses, seetõttu on neid keeruline eraldada. Õppeaine koostisosad kattuvad muusikaliste tegevustega.

Musitseerimise all mõistetakse igasugust muusikalist eneseväljendust, nagu laulmist, pillimängu, liikumist ja omaloomingut. Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Muusikaloos tutvustatakse erinevaid karaktereid, väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete. Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse õppekavas sisalduva noodikirja lugemise oskust musitseerides. Õpilaste silmaringi ja muusikalise maitse kujundamiseks on vajalikud õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse. Õpilaste üldkultuurilised teadmised põhinevad teadlikkusel kohalikust, oma riigi ja Euroopa kultuuripärandist ning nende rollist maailmas. See hõlmab teadmisi peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist). Oluline on kontserdielu korraldamine oma koolis, et õpilastel tekiks muusika kuulamise harjumus ning ürituste korraldamise kogemus.

Muusika kaudu kujundatakse harmoonilist isiksust, puudutades nii keha, tundeid kui ka intellekti. Muusikaõpetusel on tasakaalustav ja toetav roll õpilase emotsionaalses arengus ning teiste õppeainete omandamises.

Musitseerides arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ja koos musitseerimiseks ning loominguks eneseväljenduseks. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, paindlikkust ja emotsionaalset kompetentsust ning juhitakse õpilase enesehinnangut ja õpimotivatsiooni. Ühislaulmise ja koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse isamaa-armastust.

Muusika ainekava koostades on lähtutud järgmistest põhimõtetest:

- 1) teadvustada ja tähtsustada ühislaulmise kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist rolli;
- 2) rõhutada musitseerimise osatähtsust;
- 3) julgustada ja toetada loominguks eneseväljendust;
- 4) teadvustada ja süvendada õpilase isiklikku suhet muusikaga;
- 5) rõhutada muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujundamisel, tunde- ja mõttemaailma arendamisel ning rikastamisel;
- 6) lähtuda õppes õppija vajadustest ning tähtsustada integreeritud tegevusi.

2.1.3. Hindamine

1. klassis on sõnaline hindamine.

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.

Muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta, on lähtekohaks järgneva õppe kujundamisele, stimuleerib ning motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele.

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut, muusika kuulamist ja muusikalugu, muusikalist kirjaoskust ning ka õpilase aktiivsust, tunnist osavõttu, hinnangut enese ja kaasõpilaste osalemisele ning saavutustele õppes. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel arvestatakse õpetegevuse osana kokkuvõtval hindamisel.

Õpitulemusi hinnatakse suuliste sõnaliste ning numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse koostisosi:

- 1) laulmine;
- 2) pillimäng;
- 3) muusikaline liikumine;
- 4) omalooming;
- 5) muusika kuulamine ja muusikalugu;
- 6) muusikaline kirjaoskus;
- 7) õppekäigud.

Muusikaõpetuse koostisosi, samuti osalusaktiivsust ning eneseanalüüsioskust võib tinglikult koondada 4 kriteeriumi alla, lähtudes sellest, mida õpilane seatud ülesande puhul peab oskama ehk mida hinnatakse:

Teadmised – muusikaline kirjaoskus, oskussõnavara, muusika kuulamine ja muusikalugu;

Praktilised oskused – laulmine, pillimäng, omalooming, muusikaline liikumine;

Eneseanalüüsioskus – oskus analüüsida nii enda kui ka kaasõpilaste osalemist ja saavutusi muusikalistes tegevustes.

Osalusaktiivsus – tunnist osavõtt, aktiivne osalemine muusikalistes tegevustes nii koolis kui ka väljaspool kooli (osalemine koorilaulus, õppekäikudel; kontsertide ja muusikaetenduste külastamine).

I kooliastmes hinnatakse peamiselt muusikalisi tegevusi: laulmist, pillimängu ja loovtegevusi.

II ja III kooliastmes on suurem kaal muusikaliste teadmiste ning oskuste kasutamisel muusikalistes tegevustes.

2.1.4. Diferentseerimise süsteem

Muusikaõpetuses arvestab kool õpilaste individuaalsete iseärasustega. Õpilased vajavad ülesande lahendamiseks erineval määral aega. Õppetöö ja tööjuhendid koostatakse nii, et ülesanded oleksid erineva keerukusega.

Keskendumisraskustega õpilased saavad pidevat tähelepanu ja tagasisidet. Võimaluse korral neile tehakse eraldi tööjuhendid, kus tööetapid sisaldavad lühiajalisi tegevusi, ulatuslikumad ülesanded esitatakse selgepiiriliste etappidena, et iga osa tegemine annaks tunde millegi saavutamisest.

Õpiraskustega laste õpetamise eesmärk on luua tingimused musikaalsete võimete arenguks, kindlustada õpilasi ainealaste teadmiste omandamisega.

- Süstemaatiliselt kontrollida õpilaste teadmiste taset.
- Kasutada individuaalset lähenemist tunnis.

Edukate õpilaste õpetamise eesmärk on luua tingimused musikaalsete võimete edasiseks arenguks, valmistada ette kooli üritusteks ja erinevateks esinemisteks väljaspool kooli.

- Kindlustada produktiivne õpetamise tase tunnis.
- Kasutada kõrgendatud raskusastmega ülesandeid.
- Motiveerida õpilasi osalema klassivälises ainealases tegevuses.

2.1.5. Füüsiline õpikeskkond

1. Kool võimaldab järgmiste vahendite kasutamise: naturaalklaver ja klaveritool, süntesaator, muusikakeskus HIFI, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel, internetiühenduse ja helikaardiga arvuti ning noodistusprogramm ja MIDI salvestusprogramm.
2. Kool korraldab õpet klassis, kus on võimalik kasutada rühmatööd ja liikumiseks vajalikke pindu.
3. Kool võimaldab instrumentariumi (Orffi instrumentarium, plokkflöödid või 6-keelsed väikekanded, akustilised kitarrid) õpilastele musitseerimiseks.
4. Kool võimaldab kasutada fonoteeki (CD-d, DVD-d, VHS-d.).

2.2. I kooliaste

2.2.1. Õpitulemused muusikas I kooliastme lõpuks

3. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- 2) laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses kooris; mõistab laulupeo tähendust;
- 3) laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislause;
- 4) laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 5) lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- 6) rakendab pillimängu kaasmängudes;
- 7) kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- 8) kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
- 9) väärtustab enese ja teiste loomingut.

2.2.2. Läbivad teemad

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	-oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiate; -õpioskuste omandamine; -tutvutakse kunstide mitmekülgsuse
--	--

ERAKOOL INTELLEKT

	väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega;
Keskkonna ja jätkusuutlik areng Teabekeskond	-info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. -tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ohtudega ning autorikaitse küsimustega;
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	- julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta; -katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist; -teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused;
Tehnoloogia ja innovatsioon	-on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid; -leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi; -toetades pidevalt muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist;

2.2.3. Õppetegevused

- 1) ühehäälnelaulmine ja osalemine kooris;
- 2) meloodia laulmine käemärkide, rändnoodi, astmetrepi ja noodipildi ning relatiivsete helikõrguste (astmete) järgi;
- 3) mänguoskuse omandamine keha-, rütmi- ja plaatpillidel, plokkflöödil või 6-keelsel väikekandelil;
- 4) kuulatud muusikapalade iseloomustamine muusika oskussõnavara kasutades;
- 5) muusikapala meeleolu väljendamine liikumise kaudu;
- 6) esinemisjulguse ja -oskuse arendamine;
- 7) muusika väljendusvahendite katsetamine erinevaid karaktereid kujutades;
- 8) õppekäigud, kontserdil, teatris ja muuseumis käimine jne.

2.2.4. Õppesisu ja õpitulemused 1. klassis

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Laulmine</p> <p>- Laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses koolikooris, mõistab laulupeo tähendust;</p> <p>- laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislause</p>	<p>- Laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;</p> <p>- mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;</p> <p>- laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;</p> <p>- laulab eesti rahvalaule ja regilaule seoses</p>

ERAKOOL INTELEKT

<p>- Laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);</p> <p>- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (laulmisel).</p>	<p>kalendritähtpäevadega;</p> <p>- laulab erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule õpetaja valikul;</p> <p>- laulab peast kooliastme ühislaule: „Mu koduke" (A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell" (L. Wirkhaus); lastelaulud: „Kevadel" (Juba linnukesed ....),</p> <p>- Õpib tundma astmeid SO, MI, RA, LE, JO, ja tajuma astmemudeleid (SO-MI, SO-RA, SO-MI-RA jne.) kuulmise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi.</p>
<p>Pillimäng</p> <p>- Rakendab pillimängu kaasmängudes;</p> <p>- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (pillimängus).</p>	<p>- Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des;</p> <p>- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.</p>
<p>Muusikaline liikumine</p> <p>- Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises);</p>	<p>- Tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;</p> <p>- tantsib eesti laulu- ja ringmänge.</p>
<p>Omalooming</p> <p>-Väärtustab enese ja teiste loomingut;</p> <p>- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (omaloomingus).</p>	<p>- Loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;</p> <p>- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;</p> <p>- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;</p> <p>- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.</p>
<p>Muusika kuulamine ja muusikalugu</p> <p>- Kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat.</p> <p>- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusika kuulamisel)</p> <p>- väärtustab enese ja teiste loomingut.</p>	<p>- On tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus);</p> <p>- kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara;</p> <p>- väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;</p> <p>- seostab muusikapala selle autoritega.</p> <p>- eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat.</p>
<p>Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnad</p> <p>- Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusikalises kirjaoskuses).</p>	<p>- Mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:</p> <p>- noodivältused, paus, rütmifiguurid:</p> <p style="text-align: center;">♪ ♪ ♫ ♬ ♮</p>

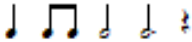
ERAKOOL INTELLEKT

	<p>- tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides:</p> <p>- astmetel SO, MI, RA, (JO) põhinevad mudelid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, • koorijuht, koor, solist, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor; • salm, refrään, marss, polka, valss, ostinato, kaasmäng, eelmäng; • rütm, meloodia, tempo, vaikselt, valjult, piano, forte; • laulurepertuaariga tutvustatakse märke volt.
<p>Õppekäigud</p> <p>- Huvitub muusikast nii koolis kui ka väljaspool kooli</p>	<p>- Kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil;</p> <p>- kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.</p>

2.2.5.Õppesisu ja õpitulemused 2. klassis

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Laulmine</p> <p>- Laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses koolikooris, mõistab laulupeo tähendust;</p> <p>- laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislaule</p> <p>- laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);</p> <p>- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (laulmisel).</p>	<p>- Laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;</p> <p>- mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeoleolu;</p> <p>- laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;</p> <p>- laulab eesti rahvalaule ja regilaule seoses kalendritähtpäevadega;</p> <p>- laulab erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule õpetaja valikul;</p> <p>- laulab peast kooliastme ühislaule: „Mu koduke" (A. Kiiss), lastelaulud: „Lapsed, tupp", „Teele, tee, kurekesed", „Kevadel" (Juba linnukesed ....),</p> <p>- Õpib tundma astmeid SO, MI, RA, LE, JO, RA₁, SO₁, NA ja tajuma astmemudeleid (SO-MI, SO-RA, SO-MI-RA jne.) kuulmise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi.</p>
<p>Pillimäng</p> <p>- Rakendab pillimängu kaasmängudes;</p> <p>- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis</p>	<p>- Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des;</p> <p>- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeoleolu.</p>

ERAKOOL INTELEKT

<p>muusikalistes tegevustes (pillimängus).</p>	
<p>Muusikaline liikumine - Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises);</p>	<p>- Tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; - tantsib eesti laulu- ja ringmänge.</p>
<p>Omalooming -Väärtustab enese ja teiste loomingut; - kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (omaloomingus).</p>	<p>- Loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel; - kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid; - loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne; - kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.</p>
<p>Muusika kuulamine ja muusikalugu - Kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat; - kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusika kuulamisel); - väärtustab enese ja teiste loomingut</p>	<p>- On tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus); - kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara - väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega; - seostab muusikapala selle autoritega. - on tutvunud kuuldeliselt ja visuaalselt eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill);</p>
<p>Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnad - Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusikalises kirjaoskuses).</p>	<p>- Mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: - noodivältused, paus, rütmifiguurid: - tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides: - astmetel SO, MI, RA, LE, JO, RA₁, SO₁ põhinevad mudelid; - mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes; - mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana; • koorijuht, koor, ansambel, solist, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor • muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, ostinato, kaasmäng

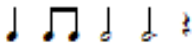

ERAKOOL INTELEKT

	<p>(сопровождение), eelmäng</p> <ul style="list-style-type: none"> rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, piano, forte, fermaat; laulurepertuaariga tutvustatakse märke volt.
<p>Õppekäigud</p> <ul style="list-style-type: none"> Huvitub muusikast nii koolis kui ka väljaspool kooli 	<ul style="list-style-type: none"> Kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil; kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

2.2.6. Õppesisu ja õpitulemused 3. klassis

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Laulmine</p> <ul style="list-style-type: none"> Laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses koolikooris, mõistab laulupeo tähendust; laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislaule; laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas; mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu; laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; laulab eesti rahvalaule ja regilaule seoses kalendritähtpäevadega; laulab erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule õpetaja valikul; laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti hümn (F. Pacius), „Mu koduke“ (A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus); lastelaulud: „Lapsed, tuppa“, „Teele, tee!“. 	<ul style="list-style-type: none"> Laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas; mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu; laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; laulab eesti rahvalaule ja regilaule seoses kalendritähtpäevadega; laulab erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule õpetaja valikul; laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti hümn (F. Pacius), „Mu koduke“ (A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus); laste laulud: „Lapsed, tuppa“, „Teele, teele, kurekesed“, „Kevadel“ (Juba linnukesed ....), „Kevadpidu“ (Elagu kõik ....). Õpib tundma astmeid SO, MI, RA, LE, JO, RA₁, SO₁, JO₁, NA, DI ja tajuma astmemudeleid (SO-MI, SO-RA, SO-MI-RA jne.) kuulmise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi.
<p>Pillimäng</p> <ul style="list-style-type: none"> Rakendab pillimängu kaasmängudes; kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (pillimängus). 	<ul style="list-style-type: none"> Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des; väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu. on omandanud 6-keelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerimisel;

ERAKOOL INTELEKT

	<p>- seoses pillimänguga õpitakse tundma viiulivõtit, tähtnimesid ja nende asukohta noodijoonestikul.</p>
<p>Muusikaline liikumine - Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises);</p>	<p>- Tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; - tantsib eesti laulu- ja ringmänge.</p>
<p>Muusika kuulamine ja muusikalugu - Kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat; - kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusika kuulamisel); - väärtustab enese ja teiste loomingut.</p>	<p>- On tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus); - kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara; - väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega; - seostab muusikapala selle autoritega. - eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat; - on tutvunud kuuldeliselt ja visuaalselt eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill); - eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkat.</p>
<p>Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnad - Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusikalises kirjaoskuses).</p>	<p>- Mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: - noodivältused, paus, rütmifiguurid: - rütmifiguurid ja paus: - tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides: - mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes; - astmetel SO, MI, RA, LE, JO, RA1, SO1, JO1, NA, DI põhinevad mudelid; - JO- ja RA- astmerida (duur ja moll) seoses lauludega;</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: • meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana); • koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja,

ERAKOOL INTELEKT

	<p>sõnade autor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, ostinato, kaasmäng, eelmäng, vahemäng; • rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, piano, forte, fermaat; • laulurepertuaariga tutvustatakse märke latern, segno, volt.
<p>Õppekäigud - Huvitub muusikast nii koolis kui ka väljaspool kooli</p>	<p>- Kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil;</p> <p>- kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.</p>
<p>Omalooming -Väärtustab enese ja teiste loomingut;</p> <p>- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (omaloomingus).</p>	<p>- Loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;</p> <p>- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;</p> <p>- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;</p> <p>- kasutab loovliikumist muusika meeolelu väljendamiseks.</p>

2.3. II kooliaste

2.3.1. Õpitulemused muusikas II kooliastme lõpuks

6. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises, liikumises; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- 2) laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;
- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;
- 4) oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslast;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- 6) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 7) kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;
- 8) julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- 9) kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust;
- 10) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat;
- 11) leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas.

2.3.2. Läbivad teemad

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	<p>-oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiate;</p> <p>-õpioskuste omandamine;</p>
--	---

ERAKOOL INTELEKT

	-tutvutakse kunstide mitmekülgsede väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega;
Keskonna ja jätkusuutlik areng Teabekeskond	-info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. -tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ohtudega ning autorikaitse küsimustega;
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	- julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta; -katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist; -teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused.
Tehnoloogia ja innovatsioon	-on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid; -leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi; -toetades pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist;

2.3.3. Õppetegevused

- 1) ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel;
- 2) kahe- või kolmehäälsuse laulmine kooris;
- 3) relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine laulude õppimisel;
- 4) pillimänguoskuste arendamine ja rakendamine erinevates pillikoosseisudes;
- 5) kuulatud muusikalade iseloomustamine, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;
- 6) eri rahvaste tantsude karakteri väljendamine liikumises;
- 7) muusika väljendusvahendite kasutamine erinevates muusikalistes tegevustes;
- 8) esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine;
- 9) teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid jne).

2.3.4. Õppesisu ja õpitulemused 4. klassis

Õppesisu	Õpitulemused
Laulmine <ul style="list-style-type: none"> • Laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades; • laulab koolikooris õpetaja valikul ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust; • oskab laulda eesti rahvalaulu (sh 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest; • laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule a cappella ja saatega; • rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;

ERAKOOL INTELLEKT

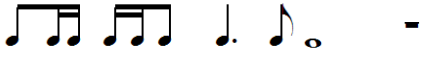
<p>regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab alulae opines relativistic helikõrgusi (astmeid); • kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (laulmisel). 	<ul style="list-style-type: none"> • laulab peast kooliastme ühislaule: <ol style="list-style-type: none"> a) Eesti hümn (Fr. Pacius) b) "Mu isamaa armas" (saksa rhvl) c) "Püha öö" (F. Gruber) d) "Meil aiaäärne tänavas" (eesti rhl) e) laulab meloodiat relativistic helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI); f) duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega;
<p>Pillimäng</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (pillimängus). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinato'des; • seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga;
<p>Muusikaline liikumine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (liikumises). 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;
<p>Omalooming</p> <ul style="list-style-type: none"> • Julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnalises kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades; • kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (omaloomingus). 	<ul style="list-style-type: none"> • Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; • kasutab improvisatsioonides astmemudeleid; • loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne; • kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.
<p>Muusika kuulamine ja muusikalugu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust • Eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat • Leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas • Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (muusika kuulamisel) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; (kahe- ja kolmeosaline lihtvorm); • iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara; • teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega. • *kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas; tuntumaid Eesti koore; teab Eesti laulupidude traditsiooni .
<p>Muusikaline kirjaoskus ja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja

ERAKOOL INTELEKT

<p>tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;</p> <ul style="list-style-type: none"> oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule; kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid); kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (laulmisel). 	<ul style="list-style-type: none"> rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes; laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti hümn (Fr. Pacius), "Mu isamaa armas" (saksa rhvl), "Eesti lipp" (E. Võrk), "Püha öö" (F. Gruber), "Meil aiaäärne tänavas" (eesti rhl); laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO₁, LE, NA, DI); duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega; seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2.
<p>Pillimäng</p> <ul style="list-style-type: none"> Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (pillimängus) 	<ul style="list-style-type: none"> Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinato'des; rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid; seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga; seostab helistikke ja toonika kolmkõlasid C-duur, a-moll pillimänguga;
<p>Muusikaline liikumine</p> <ul style="list-style-type: none"> Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (liikumises). 	<ul style="list-style-type: none"> Tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi; tantsib eesti laulu- ja ringmänge; väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra;
<p>Omalooming</p> <ul style="list-style-type: none"> Julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades; * kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (omaloomingus). 	<ul style="list-style-type: none"> Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; kasutab improvisatsioonides astmemudeleid; loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne; kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.
<p>Muusika kuulamine ja muusikalugu</p> <ul style="list-style-type: none"> Kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja 	<ul style="list-style-type: none"> Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; (kahe-

ERAKOOL INTELEKT

<p>omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust;</p> <ul style="list-style-type: none"> eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat; leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas; kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (muusika kuulamisel). 	<p>ja kolmeosaline lihtvorm);</p> <ul style="list-style-type: none"> iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara; teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega. kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas; tuntumaid Eesti koore; teab Eesti laulupidude traditsiooni kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi; on tutvunud (valikuliselt) Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, muusikatradsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt;
<p>Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara</p> <ul style="list-style-type: none"> Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (muusikalises kirjaoskuses). 	<ul style="list-style-type: none"> Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: noodivältused, rütmifiguurid ja pausid: <p style="text-align: center;"> </p> <ul style="list-style-type: none"> laulab noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides; 2/4, 3/4 ja 4/4 taktimõõtude tähenduse mõistmine ja arvestamine musitseerimisel; 2-osaline lihtvorm, helilaadi ja helistiku eristamine ja kasutamine, helistikud C - a; mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: <p>a) eeltakt, viulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees (#), bemoll (♭), bekarr (♮);</p>

ERAKOOL INTELLEKT

	<p>paralleelhelistikud</p> <p>b) vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpreet, improvisatsioon;</p> <p>c) tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, rahvapillid);</p> <p>d) tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo;</p> <p>e) e + kordavalt I kooliastme muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara .</p>
<p>Õppekäigud</p> <ul style="list-style-type: none"> Huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles 	<ul style="list-style-type: none"> Arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil; kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

2.3.6. Õppesisu ja õpitulemused 6. klassis

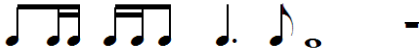
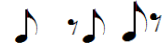

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Laulmine</p> <ul style="list-style-type: none"> Laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades; laulab koolikooris õpetaja valikul ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust; oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule. kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid); kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (laulmisel). 	<ul style="list-style-type: none"> Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest; laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule a cappella ja saatega; rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes; laulab peast kooliastme ühislaule: <ul style="list-style-type: none"> Eesti hümn (Fr. Pacius), "Kui Kungla rahvas" (K. A. Hermann), "Mu isamaa armas" (saksa rhvl), "Eesti lipp" (E. Võrk), "Püha öö" (F. Gruber), "Kas tunned maad" (J. Berad), "Meil aiaäärne tänavas" (eesti rhl); Laulab melodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI);

ERAKOOL INTELLEKT

	<ul style="list-style-type: none"> • duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega; • seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2.
Pillimäng <ul style="list-style-type: none"> • Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (pillimängus) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinato'des; • rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid; • seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga; • seostab helistikke ja toonika kolmkõlasid C-duur, a-moll pillimänguga; • seostab helistikke G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll pillimänguga.
Muusikaline liikumine <ul style="list-style-type: none"> • Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (liikumises). 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi; • tantsib eesti laulu- ja ringmänge; • väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari, Saksa.
Omalooming <ul style="list-style-type: none"> • Julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnalises kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades; • kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (omaloomingus). 	<ul style="list-style-type: none"> • Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; • kasutab improvisatsioonides astmemudeleid; • loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne; • kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.
Muusika kuulamine ja muusikalugu <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust • Eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat • Leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas • Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (muusika kuulamisel). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; (kahe- ja kolmeosaline lihtvorm); • iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara; • teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega. • tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi; • on tutvunud (valikuliselt) Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri,

ERAKOOL INTELEKT

	<p>Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatraditsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt.</p>
<p>Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara</p> <ul style="list-style-type: none"> Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (muusikalises kirjaoskuses). 	<ul style="list-style-type: none"> Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: noodivältused, rütmifiguurid ja pausid: <ul style="list-style-type: none"> rütmifiguurid: <ul style="list-style-type: none"> laulab noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO₁, LE, NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides; Helistikud G – e, F – d; kaheksandik taktimõõdu tutvustamine laulurepertuaarist tulenevalt; mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: <ul style="list-style-type: none"> a) eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, dies (#), bemoll (♭), bekarr ( ); paralleelhelistikud b) vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon; c) tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, rahvapillid); d) tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo; e) kordavalt I kooliastme muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara .
<p>Õppekäigud</p> <ul style="list-style-type: none"> Huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles. 	<ul style="list-style-type: none"> Arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil; kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

2.4. III kooliaste

2.4.1. Õpitulemused muusikas III kooliastme lõpuks

Põhikooli lõpetaja:

ERAKOOL INTELEKT

- 1) osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;
- 2) laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast;
- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaalinstrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;
- 4) oskab kuulata iseennast ja kaaslasi ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides; suhtub kohustetundlikult endale võetud ülesannetesse;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislause;
- 6) kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 7) rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;
- 8) väljendab oma arvamust kuulnud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult;
- 9) leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused;
- 10) väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes;
- 11) teab autoriõigusi ning sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi; huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus;
- 12) valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida;
- 13) kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes.

2.4.2. Läbivad teemad

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	-oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiatega; -õpioskuste omandamine; -tutvutakse kunstide mitmekülgsede väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega;
Keskkonna ja jätkusuutlik areng Teabekeskond	-info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. -tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ohtudega ning autorikaitse küsimustega;
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	- julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta; -katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist; -teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused;
Tehnoloogia ja innovatsioon	-on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid; -leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi; -toetades pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist;

2.4.3. Õppetegevused

- 1) ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel;
- 2) kahe- või kolmehäälnelise laulmine kooris;
- 3) relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine, lauldes noodist lihtsamaid meloodiaid;
- 4) pillimänguoskuse rakendamine üksi ja koos musitseerides;
- 5) isiklike, põhjendatud seisukohtade avaldamine muusika kuulamisel, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;
- 6) muusika meeleolu, stiili ja vormi väljendamine liikumise kaudu lähtuvalt kujutlusvõimest;
- 7) loominguliste ideede teostamiseks sobivate muusika väljendusvahendite leidmine ja kasutamine;
- 8) esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine;
- 9) teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid, muusikakõrgkoolid jne).

2.4.4. Õppesisu ja õpitulemused 7. klassis

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Laulmine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärasest; • laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust; • oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislause; • rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (laulmisel); • kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid). 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoitu häälemurdeperioodil; • laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahehäälseliseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; • osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti; • „Eesti hümn“ (F. Pacius), • "Oma laulu ei leia ma üles" (V. Ojakäär), • "Laul Põhjamaast" (Ü. Vinter), • "Kalevite kants" (P. Veebel), • "Mu isamaa on minu arm" (G. Ernesaks), • "Me pole enam väikesed" (A. Oit). • Laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI); • absoluutsete helikõrguste seostamine relatiivsete helikõrgustega (g-G²); • duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega;
<p>Pillimäng</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või ostinato'des; • rakendab musitseerides akustilise kitarr

ERAKOOL INTELLEKT

<p>muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (pillimängus).</p>	<p>lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus;</p> <ul style="list-style-type: none"> • helistike C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga C-duur, a-moll; G-duur, e-moll и F-duur и d-moll
<p>Muusikaline liikumine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (liikumises). 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid; • väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika, Idamaad.
<p>Omalooming</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (omaloomingus). 	<ul style="list-style-type: none"> • Loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel; • loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; • kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid); • loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne; • väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu; • loominguliste ideede rakendamine arvutil olemasolevaid muusikaprogramme kasutades.
<p>Muusika kuulamine ja muusikalugu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Väljendab oma arvamust kuulnud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult; • väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes; • teab autoriõigusi ja sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi; • rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid; • leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust (2- ja 3-osalist lihtvormi, variatsiooni- ja rondovormi); • arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades; • arvestab teiste arvamust ning põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult; • eesti tuntud interpretide, dirigentide, ansamblite, orkestrite ja muusika suursündmuste tundmine; • eristab kõla ja kuju järgi: • keelpillid: poogenpillid viiul, viola e altviul, tšello, kontrabass, näppepillid harf, kitarr; • puhkpillid: puupuhkpillid flööt, klarnet, saksofon, oboe, fagott; vaskpuhkpillid:

ERAKOOL INTELEKT

<p>tunnused.</p>	<p>trompet, metsasarv, tromboon, tuuba; löökpillid: kindla helikõrgusega timpan, ksülofon; ebamäärase helikõrgusega (rütmipillid) suur trumm, väike trumm, taldrikud jt;</p> <ul style="list-style-type: none"> • klahvpillid: klaver, klavessiin, orel, akordion; • elektrofonid: süntesaator, elektriklaver; eristab kõla järgi pillikoosseise: • orkestrid: (sümfoonia, puhkpilli-, keelpilli-, rahvapilliorkester); • ansamblid: (keelpillikvartett); • on tutvunud Eesti ning Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt; • tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi.
<p>Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid; 	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: • noodivältused, rütmifiguurid ja pausid: • • mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; • mõistab helistike C–a, G–e, F–d (repertuaarist tulenevalt D–h) tähendust ning lähtub nendest musitseerides; • kasutab laulude õppimisel relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed); • + kordavalt I ja II kooliastme muusikaline kirjaoskus ja sõnavara; • mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: <ol style="list-style-type: none"> a) sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused; b) ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, c) rondo, variatsioon,
<p>Õppekäigud</p> <ul style="list-style-type: none"> • Huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles 	<ul style="list-style-type: none"> • Arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;

	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.
--	---

2.4.5.Õppesisu ja õpitulemused 8. klassis

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Laulmine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapäras; • laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust; • oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislause; • rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loominguilisi ideid (laulmisel); • kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid). 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoiu häälemurdeperioodil; • laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; • osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti; • laulab peast kooliastme ühislause: <ul style="list-style-type: none"> • „Eesti hümn“ (F. Pacius), • "Jää vabaks, Eesti meri" (V. Oksvort), • “Laul Põhjamaast” (Ü. Vinter), • "Eestlane olen ja eestlaseks jään" (A. Mattiisen), • "Kalevite kants" (P. Veebel), • "Mu isamaa on minu arm" (G. Ernesaks) • Laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO₁, LE, NA, DI); • absoluutsete helikõrguste seostamine relatiivsete helikõrgustega (g-G²); • duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega;
<p>Pillimäng</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loominguilisi ideid (pillimängus). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või ostinato'des; • rakendab musitseerides akustilise kitarril lihtsamaid akordmänguvõtmeid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus; • helistike C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga; D-h repertuaarist lähtuvalt.
<p>Muusikaline liikumine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid; • väljendab liikumise kaudu erinevate maade

ERAKOOL INTELLEKT

<p>ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (liikumises).</p>	<p>rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika, Idamaad.</p>
<p>Omalooming</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (omaloomingus). 	<ul style="list-style-type: none"> • Loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel; • loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; • kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid); • loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne; • väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu; • loominguliste ideede rakendamine arvutil olemasolevaid muusikaprogramme kasutades.
<p>Muusika kuulamine ja muusikalugu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Väljendab oma arvamust kuulnud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult; • väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes; • teab autoriõigusi ja sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi; • rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid; • leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust (2- ja 3-osalist lihtvormi, variatsiooni- ja rondovormi); • arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades; • arvestab teiste arvamust ning põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult; • eesti tuntud interpretide, dirigentide, ansamblite, orkestrite ja muusika suursündmuste tundmine; • eristab kõla ja kuju järgi: • keelpillid: poogenpillid viiul, viola e altviul, tšello, kontrabass, näppepillid harf, kitarr; • puhkpillid: puupuhkpillid flööt, klarnet, saksofon, oboe, fagott; vaskpuhkpillid: trompet, metsasarv, tromboon, tuuba; löökpillid: kindla helikõrgusega timpan, ksülofon; ebamäärase helikõrgusega (rütmipillid) suur trumm, väike trumm, taldrikud jt; • klahvpillid: klaver, klavessiin, orel, akordion; • eristab kõla järgi pillikoosseise: • orkestrid: (sümfoonia, puhkpilli-, keelpilli-, rahvapilliorkester); • ansamblid: (keelpillikvartett, pop- ja džässansambel);

ERAKOOL INTELEKT

	<ul style="list-style-type: none"> eristab lavamuusikat – ooperi, opereti, muusikali ja balleti on tutvunud Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt; tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi.
<p>Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara</p> <ul style="list-style-type: none"> Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid; 	<ul style="list-style-type: none"> Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: noodivältused, rütmifiguurid ja pausid: noodivältused, rütmifiguurid ja pausid: mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; mõistab helistike C–a, G–e, F–d (repertuaarist tulenevalt D–h) tähendust ning lähtub nendest musitseerides; kasutab laulude õppimisel relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed); teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt; kordavalt I ja II kooliastme muusikaline kirjaoskus ja sõnavara; mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: <ul style="list-style-type: none"> a) elektrofonid, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused; b) ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, c) rondo, variatsioon.
<p>Õppekäigid</p> <ul style="list-style-type: none"> Huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles 	<ul style="list-style-type: none"> Arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil; kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

2.4.6. Õppesisu ja õpitulemused 9. klassis

Õppesisu	Õpitulemused
Laulmine	<ul style="list-style-type: none"> Laulab oma hääle omapära arvestades

ERAKOOL INTELEKT

<ul style="list-style-type: none"> • Laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast; • laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust; • oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislause; • rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (laulmisel). 	<p>loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoidu häälemurdeperioodil;</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; • osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti; • laulab peast kooliastme ühislause: • „Eesti hümn“ (F. Pacius), • "Jää vabaks, Eesti meri" (V. Oksvort), • "Oma laulu ei leia ma üles" (V. Ojakäär), • "Laul Põhjamaast" (Ü. Vinter), • "Eestlane olen ja eestlaseks jään" (A. Mattiisen), • "Saaremaa valss" (R. Valgre), • "Kalevite kants" (P. Veebel), • "Mu isamaa on minu arm" (G. Ernesaks), • "Me pole enam väikesed" (A. Oit).
<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid). 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI); • absoluutsete helikõrguste seostamine relatiivsete helikõrgustega (g-G²); • duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega;
<p>Pillimäng</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (pillimängus). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või ostinato'des; • rakendab musitseerides akustilise kitarriga lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus; • helistike C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga; D-h repertuaarist lähtuvalt.
<p>Muusikaline liikumine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid; • väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Prantsuse, Itaalia, Hispaania,

ERAKOOL INTELEKT

<p>loomingulisi ideid (liikumises).</p>	<p>Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika, Idamaad.</p>
<p>Omalooming</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (omaloomingus). 	<ul style="list-style-type: none"> • Loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel; • loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; • kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid); • loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne; • väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu; • loominguliste ideede rakendamine arvutil olemasolevaid muusikaprogramme kasutades.
<p>Muusika kuulamine ja muusikalugu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Väljendab oma arvamust kuulnud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult; • väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes; • teab autoriõigusi ja sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi; • rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid; • leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust (2- ja 3-osalist lihtvormi, variatsiooni- ja rondovormi); • arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades; • arvestab teiste arvamust ning põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult; • eesti tuntud interpretide, dirigentide, ansamblite, orkestrite ja muusika suursündmuste tundmine; • eristab kõla ja kuju järgi: • keelpillid: poogenpillid viiul, vioola e altviul, tšello, kontrabass, näppepillid harf, kitarr; • puhkpillid: puupuhkpillid flööt, klarnet, saksofon, oboe, fagott; vaskpuhkpillid: trompet, metsasarv, tromboon, tuuba; löökpillid: kindla helikõrgusega timpan, ksülofon; ebamäärase helikõrgusega (rütmipillid) suur trumm, väike trumm, taldrikud jt; • klahvpillid: klaver, klavessiin, orel, akordion; • elektrofonid: süntesaator, elektriklaver; • eristab kõla järgi pillikoosseise: • orkestrid: (sümfoonia, puhkpilli-, keelpilli-, rahvapilliorkester); • ansamblid: (keelpillikvartett, pop- ja džässansambel);

ERAKOOL INTELEKT

	<ul style="list-style-type: none"> eristab pop-, rokk-, džäss-, filmi- ja lavamuusikat (ooperi, opereti, muusikali ja balleti). tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi.
<p>Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara</p> <ul style="list-style-type: none"> Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid; 	<ul style="list-style-type: none"> Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: noodivältused, rütmifiguurid ja pausid: <ul style="list-style-type: none"> noodivältused, rütmifiguurid ja pausid: <ul style="list-style-type: none"> mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; mõistab helistike C–a, G–e, F–d (repertuaarist tulenevalt D–h) tähendust ning lähtub nendest musitseerides; kasutab laulude õppimisel relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed); teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt; kordavalt I ja II kooliastme muusikaline kirjaoskus ja sõnavara; mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: <ol style="list-style-type: none"> elektrofonid, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused; ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel; rondo, variatsioon, pop- ja rokkmuusika, džässmuusika, süvamuusika.
<p>Õppekäigud</p> <ul style="list-style-type: none"> Huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles 	<ul style="list-style-type: none"> Arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil; kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

3. KUNST

3.1. Üldalased

3.1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli kunstiõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunnetab ja arendab oma loomingulist potentsiaali, õpib tundma visuaalsete kunstide väljendusvahendeid ning suudab luua erinevaid kunstiteoseid, rakendades loova õpitud teadmisi ja tehnikaid;
- 2) kasutab erinevaid mõtlemis- ja tegutsemisviise nii loometegevuses kui ka igapäevases elus;
- 3) analüüsib kunstiteoseid ja visuaalset keskkonda, kasutades põhikoolis omandatud ainealast terminoloogiat, ning põhjendab oma arvamust;
- 4) märkab esemelise keskkonna ja visuaalse meedia esteetilisi, eetilisi, funktsionaalseid ja ökoloogilisi aspekte;
- 5) õpib tundma ja väärtustab nii mineviku kunstipärandit kui ka nüüdisaegset kunsti;
- 6) seostab omavahel kunsti ning kultuuri, ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut ning mõistab kunsti kui kultuuridevahelist suhtluskeelt; teadvustab kultuurilist mitmekesisust.

Põhikooli lõpuks teadvustab kunsti rolli nii oma elus kui ka ühiskonnas ja orienteerub visuaalses keskkonnas.

3.1.2. Õppeaine kirjeldus

Kunstiõppe siht on omandada visuaalne haridus ning arendada mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises muutuvmas maailmas. Kunst võimaldab õpilasel tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist.

Aine õppimise osad on:

- 1) uurimine ja oma ideede arendamine;
- 2) väljendusvahendite loov rakendamine;
- 3) mõtestamine ja refleksioon.

3.1.3. Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Hindamisel tunnustatakse lahenduste erinevusi ja väärtustatakse õpilaste isikupära. Õpilane peab teadma, mida hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

Uue teema alustamisel pannakse hinne järgmiste kriteeriumide järgi:

1. eskiis (hariliku pliiatsiga)
2. töö peab olema värviline
3. kompositsioon ja idee
4. töö peab olema korralik
5. töö on lõpetatud

Hinne „5“ – kõik punktid on sooritatud, hinne „4“ – üks kriteerium puudub, hinne „3“ – kaks kriteeriumit on puudu, hinne „2“ – kolm kriteeriumit on puudu, hinne „1“ – neli kriteeriumit on puudu.

3.1.4. Diferentseerimise süsteem

Madalatasemeliste õpilaste õpetamine: võimetekohased ülesanded

Kõrgetasemeliste õpilaste õpetamine: valmistada ette näitustel osalemiseks

3.1.5. Füüsiline õpikeskkond

Valdava osa õpet korraldatakse klassis, kus on 500 lux päevavalgusspektriga valgustus tööpinnal, vesi/kanalisatsioon, reguleeritava kõrgusega molbertid koos joonistusalusustega, tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused ning projektsioonitehnika.

Õppeprotsessis võimaldatakse õppekava järgi kunstitundideks foto- ja videokaamerate, skanneri ja printeri ning internetiühendusega arvutite kasutamise võimalus ning vajalikud kunstivahendid ja -materjalid.

3.2. I kooliaste

3.2.1. Õpitulemused kunstiopetuse I kooliastme lõpuks

3. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
- 2) tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
- 3) leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;
- 4) kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, pildistamise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;
- 5) tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte, käib kunstimuuseumides ja näitustel ning arutleb kunsti üle, kasutades õpitud ainemõisteid;
- 6) seostab vormi otstarbega ning väärtustab keskkonnateadlikke kasutamise ja loomise põhimõtteid;
- 7) kirjeldab visuaalse kultuuri näiteid, tuleb toime nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurija õppekeskkondades ning teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

3.2.2. Läbivad teemad

Läbiv teema	Õpilasel kujundavad oskused ja teadmised
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	-teadbustab oma võimalusi ja huvisid, omandab aine spetsiifilisi nii ka üldiseid mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiaid, mõistab õppimisvajadust, arendab oskusi iseseisvaks õppimiseks; -õpilased tutvuvad erinevate kunsti liikidega tavaelus ja kunstiga seotud elukutsetega.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	-oskab kasutada heli- ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusrikkaid vahendeid, oskab kujundada vastavat keskkonda.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	-arendada koostöö valmiduseks ja sallivust töö suhtes ja teiste inimeste arvamust; -õpilasi julgustatakse sõnastama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvatest protsessidest, samuti katsetama arendada ja realiseerida oma ideid.

ERAKOOL INTELLEKT

Tehnoloogia ja innovatsioon	-õpib kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat, et lahendada elu probleeme ja tõhustada oma õppimist ja tööd.
Teabekeskond	-arendada koostööks valmidust ja sallivust töö ja teiste inimeste arvamuste suhtes; -õpilasi julgustatakse sõnastama ja <u>väljendama</u> oma seisukohti ühiskonnas toimuvatest protsessidest, samuti katsetama arendada ja realiseerida oma ideid.
Tervis ja ohutus	-teadvustab kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju; -kasutades vajaminevaid materjale, töövahendeid ja instrumente järgib ohutuse ja otstarbekuse printsiipe
Väärtused ja kõlblus	<u>Kujuneb lugupidav suhtumine nii erinevate kultuuride traditsioonide nii ka meie aja kultuurinähtuste vastu.</u>

3.2.3. Õppetegevused

1. Esemete, olendite, sündmuste kujutamine omas laadis endale tähenduslikes töödes, lugude visuaalne jutustamine.
2. Mitmesuguste kunstitehnikate ja tövõtete õppimine, katsetamine ja loominguline rakendamine.
3. Muuseumide ja kunstinäituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.
4. Lähieümbruse keskkonna, ehituskunsti ja disaini näidetega tutvumine. Makettide ja kujundustööde teostamine.
5. Visuaalse kultuuri näidete (reklaamide, filmide, arvutimängude jne) kriitiline vaatlemine, arutlemine ja oma arvamuste põhjendamine.
6. Oma tööde esitlemine, selgitamine; kaaslaste kuulamine ja nende tööde vaatlemine.
7. Töötamine iseseisvalt ja rühmas. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.

3.2.4. Õppesisu ja õpitulemused 1. klassis

Õppe- ja kasvatusesmärgid

Kunsti õpetusega taotletakse, et esimese klassi õpilane:

- 1) teab ja arendab oma loomepotentsiaali, õpib kunsti väljendavaid vahendeid ära tundma ja oskab erinevaid kunstitooteid luua, kasutades loominguliselt teadmisi ja tehnikaid;
- 2) kasutab erinevaid mõtlemis- ja tegevusvahendeid nii loomingus, kui ka igapäevaelus.;
- 3) märkab esteetiliste ja eetiliste ainevaldkonna aspekte;
- 4) õpib mineviku kunstipärandit mõistma ja hindama.

Õppesisu	Õpitulemused
Visuaalse kompositsiooni	1) valima sobivat kujutise esitust kõige olulisema

ERAKOOL INTELLEKT

<p>baaselemendid (värv, kompositsioon, perspektiiv).</p>	<p>rõhutamiseks; 2) märkama pildi värvide ja kompositsiooni koosmõju; 3) tajuma mängulise ja loomingulise tegevuse rõõmu kunstis ning katsetama julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendeid.</p>
<p>Kujutis ja kuju Inimeste, esemete ning loodusobjektide iseloomulikud tunnused (kujutisel kõige olulisema rõhutamine)</p>	<p>1) tajuma mängulise ja loomingulise tegevuse rõõmu kunstis ning katsetama julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendeid; 2) leidma kujutusliku kõige iseloomulikke jooni, valima sobivat kujutise esitust kõige olulisema rõhutamiseks.</p>
<p>Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning – vahendid Tehnikad ja materjalid (näiteks, joonistamine, maalikunst, kollaaž, pildistamine, vool jne)</p>	<p>1) kasutama piltide, skulptuuride ja maalikunsti erinevaid nippe ning tehnikaid; 2) tajuma mängulise ja loomingulise tegevuse rõõmu kunstis ning katsetama julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendeid.</p>
<p>Pildilised jutustused (pilt, maalikunst, illustratsioon, koomiks, pildiseeria, animatsioon)</p>	<p>1) valima sobivat kujutise esitust kõige olulisema rõhutamiseks; 2) tajuma mängulise ja loomingulise tegevuse rõõmu kunstis ning katsetama julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendeid.</p>
<p>Disain igapäevaelus (trükitud kirjastus, tarbevorm, ruum ja struktuur keskkonnas Kuju, ratsionaalsuse, materjali ja tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel. Turvaline ja ökoloogiline tarbimine.</p>	<p>1) leidma kujutusliku kõige iseloomulikke jooni; 2) valima sobivat kujutise esitust kõige olulisema rõhutamiseks, märkama pildi värvide ja kompositsiooni koosmõju; 3) tajuma mängulise ja loomingulise tegevuse rõõmu kunstis ning katsetama julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendeid .</p>
<p>Kunstikeskkond (teosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriis, ajaloolised kunstilud tehnikad ja materjalid).</p> <p>Lähiümbruse loodus ja ehituskunst. Reaalne ning virtuaalne kunstlik ja meedia keskkond.</p> <p>Kunstlike teoste, visuaalse kommunikatsiooni ja meedia roll ja mõju igapäevaelus.</p>	<p>1) teadma kõige tähtsamaid kunstlikke ja kultuurilisi objekte ümbruses; käima kunstimuuseumis ja näitustel; 2) arutlema kunsti üle, kasutades õpitud temaatilist sõnavara 3) kirjeldama visuaalse kultuuri näiteid; toime tulema nii reaalses elus, kui ka virtuaalses kultuurses õpikeskkonnas; 4) mõistma võimalusi, ohtusid.</p>

3.2.5. Õppesisu ja õpitulemused 2. klassis

Õppe- ja kasvatusesmärgid

Kunsti õpetusega taotletakse, et teise klassi õpilane:

1) teab ja arendab oma loomepotsentsiaali, õpib kunsti väljendavaid vahendeid ära tundma ja oskab erinevaid kunstitooteid luua, kasutades loominguliselt teadmisi ja tehnikaid;

ERAKOOL INTELEKT

- 2) kasutab erinevaid mõtlemis- ja tegevusvahendeid nii loomingus, kui ka igapäevaelus;
- 3) märkab esteetiliste ja eetiliste ainevaldkonna aspekte;
- 4) õpib mineviku kunstipärandit mõistma ja hindama;
- 5) seostab omavahel kunsti ja kultuuri, ühiskonna arengut ning saaks kultuurilisest mitmekesisusest aru.

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (värv, kompositsioon, perspektiiv).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) valima sobivat kujutise esitust kõige olulisema rõhutamiseks; 2) märkama pildi värvide ja kompositsiooni koosmõju; 3) tajuma mängulise ja loomingulise tegevuse röömu kunstis ning katsetama julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendeid; 4) tegutsema iseseisvalt ning tegema kaastööd, arvestades oma klassikaaslaste huvisid, hindama erinevaid lahendusi.
<p>Kujutis ja kuju Inimeste, esemete ning loodusobjektide iseloomulikud tunnused (kujutisel kõige olulisema rõhutamine).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) tajuma mängulise ja loomingulise tegevuse röömu kunstis ning katsetama julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendeid; 2) kirjeldama oma ja klassikaaslaste töid, hindama erinevaid lahendusi; 3) leidma kujutusliku kõige iseloomulikke jooni, valima sobivat kujutise esitust kõige olulisema rõhutamiseks.
<p>Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning – vahendid Tehnikad ja materjalid (näiteks, joonistamine, maalikunst, kollaaž, pildistamine, vool jne).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) kasutama piltide, skulptuuride ja maalikunsti erinevaid nippe ning tehnikaid; 2) tajuma mängulise ja loomingulise tegevuse röömu kunstis ning katsetama julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendeid; 3) tegutsema iseseisvalt ning tegema kaastööd, arvestades oma klassikaaslaste huvisid, hindama erinevaid lahendusi.
<p>Pildilised jutustused (pilt, maalikunst, illustratsioon, koomiks, pildiseeria, animatsioon).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) valima sobivat kujutise esitust kõige olulisema rõhutamiseks; 2) seostama kuju otstarbekusega ning hindama ümbritseva keskkonna arvestatavaid huvisid, kasutamise ja loomingu printsiipe; 3) tegutsema iseseisvalt ning tegema kaastööd, arvestades oma klassikaaslaste huvisid, hindama erinevaid lahendusi; 4) tajuma mängulise ja loomingulise tegevuse röömu kunstis ning katsetama julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendeid.
<p>Igapäevaelu disain Trükitud kirjastus, tarbevorm, ruum ja struktuur keskkonnas. Kuju, ratsionaalsuse, materjali ja</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) leidma kujutusliku kõige iseloomulikke jooni, valima sobivat kujutise esitust kõige olulisema rõhutamiseks; 2) seostama kuju otstarbekusega ning hindama ümbritseva keskkonna arvestatavaid huvisid, kasutamise

ERAKOOL INTELEKT

<p>tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel. Turvaline ja ökoloogiline tarbimine.</p>	<p>ja loomingu printsiipe; 3) tegutsema iseseisvalt ning tegema kaastööd, arvestades oma klassikaaslaste huvisid, hindama erinevaid lahendusi; 4) tajuma mängulise ja loomingulise tegevuse rõõmu kunstis ning katsetama julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendeid.</p>
<p>Kunstikeskkond (teosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriis, ajaloolised kunstilud tehnikad ja materjalid).</p> <p>Lähiümbruse loodus ja ehituskunst Reaalne ning virtuaalne ja kunstlik meedia keskkond.</p> <p>Kunstlike teoste, visuaalse kommunikatsiooni ja meedia roll ja mõju igapäevaelus.</p>	<p>1) teadma kõige tähtsamaid kunstlikke ja kultuurilisi objekte ümbruses; käima kunstimuuseumis ja näitustel; arutlema kunsti üle, kasutades õpitud temaatilist sõnavara; 2) kirjeldama visuaalse kultuuri näiteid; toime tulema nii reaalses elus, kui ka virtuaalses kultuurses õpikeskkonnas; mõistma võimalusi, ohtusid.</p>

3.2.6. Õppesisu ja õpitulemused 3. klassis

Õppe- ja kasvatusesmärgid

- 1) tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
- 2) tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
- 3) leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;
- 4) kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, pildistamise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;
- 5) tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte, käib kunstimuuseumides ja näitustel ning arutleb kunsti üle, kasutades õpitud ainemõisteid;
- 6) seostab vormi otstarbega ning väärtustab keskkonnateadlikke kasutamise ja loomise põhimõtteid;
- 7) kirjeldab visuaalse kultuuri näiteid, tuleb toime nii reaalses kui ka virtuaalses kultuuri- ja õppekeskkonnades ning teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, kuju, maht, rütm).</p>	<p>1) märkama pildi värvide ja kompositsiooni koosmõju; 2) seostama kuju otstarbekusega ning hindama ümbritseva keskkonna arvestatavaid huvisid, kasutamise ja loomingu printsiipe; 3) tajuma mängulise ja loomingulise tegevuse rõõmu kunstis ning katsetama julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendeid; 4) tegutsema iseseisvalt ning tegema kaastööd,</p>

ERAKOOL INTELLEKT

	arvestades oma klassikaaslaste huvisid, hindama erinevaid lahendusi.
Kujutis ja kuju Inimeste, esemete ning loodusobjektide iseloomulikud tunnused (kujutisel kõige olulisema rõhutamine).	1) tajuma mängulise ja loomingulise tegevuse rõõmu kunstis ning katsetama julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendeid; 2) leidma kujutusliku kõige iseloomulikke jooni, valima sobivat kujutise esitust kõige olulisema rõhutamiseks; 3) tegutsema iseseisvalt ning tegema kaastööd, arvestades oma klassikaaslaste huvisid, hindama erinevaid lahendusi.
Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning –vahendid (joonistamine, maalikunst, trükk, kollaž, pildistamine, vormimine jne).	1) kasutama piltide, skulptuuride ja maalikunsti erinevaid nippe ning tehnikaid; 2) tegutsema iseseisvalt ning tegema kaastööd, arvestades oma klassikaaslaste huvisid, hindama erinevaid lahendusi; 3) kirjeldama visuaalse kultuuri näiteid; toime tulema nii reaalses elus, kui ka virtuaalses kultuurses õpikeskkonnas; mõistma võimalusi, ohtusid.
Pildilised jutustused (pilt, maalikunst, illustratsioon, koomiks, pildiseeria, animatsioon).	1) tajuma mängulise ja loomingulise tegevuse rõõmu kunstis ning katsetama julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendeid; 2) tegutsema iseseisvalt ning tegema kaastööd, arvestades oma klassikaaslaste huvisid, hindama erinevaid lahendusi; 3) valima sobivat kujutise esitust kõige olulisema rõhutamiseks; 4) seostama kuju otstarbekusega.
Igapäevaelu disain Trükitud kirjastus, tarbevorm, ruum ja struktuur keskkonnas Kujude, otstarbekuse, materjali ja tehnoloogia seosed ning nendega arvestamine kujundamisel. Ohutu ja ökoloogiline tarbimine.	1) teadma kõige tähtsamaid kunstlikke ja kultuurilisi objekte ümbruses; käima kunstimuuseumis ja näitustel; arutlema kunsti üle, kasutades õpitud temaatilist sõnavara 2) seostama kuju otstarbekusega ning hindama ümbritseva keskkonna arvestatavaid huvisid, kasutamise ja loomingu printsiipe.
Kunstikeskkond (teosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriis, ajaloolised kunstlikud tehnikad ja materjalid). Lähiümbruse loodus ja ehituskunst. Reaalne ning virtuaalne kunstlik ja meedia keskkond. Kunstiteoste, visuaalse kommunikatsiooni ja meedia roll ja mõju igapäevaelus.	1) käima kunstimuuseumis ja näitustel; arutlema kunsti üle, kasutades õpitud temaatilist sõnavara; 2) seostama kuju otstarbekusega ning hindama ümbritseva keskkonna arvestatavaid huvisid, kasutamise ja loomingu printsiipe; 3) kirjeldama visuaalse kultuuri näiteid; toime tulema nii reaalses elus, kui ka virtuaalses kultuurses õpikeskkonnas; mõistma võimalusi, ohtusid.

3.3. II kooliaste

3.3.1. Õpitulemused kunstis II kooliastme lõpuks

6. klassi lõpetaja:

- 1) teab värvidega töö nippe, kompositsiooni iseärasusi;
- 2) kasutab ainespetsiifilist keelt kunstide kirjeldamisel ja mõtestamisel ;
- 3) väärtustab maailmakultuuri mitmekesisust;
- 4) toob välja maailmakultuuri elemente oma- ja kohaliku kultuuri nähtustes;
- 5) on tutvunud eesti kunstnike loominguga;
- 6) oskab märgata looduslikku ja tehiskeskonna omavahelisi seoseid;
- 7) oskab kasutada joonestamisvahendeid ja värvide kompositsiooni.

3.3.2. Läbivad teemad

Kunstis on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam. Teemad „Väärtused ja kõlblus” ning „Kultuuriline identiteet” on kunstiainetele eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui kaasaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine õpilastööde näitustel.

Teemaga „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” seondub kunstis oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiatega, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse kunsti mitmekülgsede väljunditega igapäevaelus ning kunstiga seotud elukutsetega.

Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” on seotud kunstile omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” lõimimine kunsti õppesse. Kunstis julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Kunstiaines teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „Tervis ja ohutus”. Kunstides kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele. Kunsti eriline panus teemade „Keskkonna ja jätkusuutlik areng” ning „Teabekeskond” käsitlemisel on valdkondliku vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülgsed oskusi nagu informatsiooni leidmine kunsti kohta, visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

3.3.3. Õppetegevused

Kunstiteoste natüürmordi žanris analüüs. Värvikompositsiooni koostamine. Presentatsioon, joonistamine, voolimine. Loovtöö grupitööna. Arhitektoonika elementide uurimine.

3.3.4. Õppesisu ja õpitulemused 4. klassis

Õppesisu	Õpitulemused
Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks.	kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;
Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted	rakendab erinevaid kunstitehnikaid; oskab luua plaanilisust töös;
Maali, joonistuse, skulptuuri tehnikad ning töövõtted	rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon jne); teab kujutava kunsti liike;
Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti teosed Eestis ja maailmas, näited õpetaja valikul	leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest, uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid;
Vormi ja funktsiooni seos, traditsioon ja uuenduslikkus disainis	oskab kokku sobitada vormi, värvi ja materjali, mõistab tehismaailma ja selle kasutaja suhet; peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust, esteetilisust ja ökoloogilisust;
Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid	tegutseb eetilisel ja ohutult nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades, mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;
Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis.	märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami; arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas;
Loodust säästva tarbimise põhimõtted, elukeskkonna parandamine kunsti, disaini ja arhitektuuri kaudu.	1) tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve; väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab; 2) kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi.

3.3.5. Õppesisu ja õpitulemused 5. klassis

Õppesisu	Õpitulemused
Kujutamine ja väljendamine Täisfiguuri ja näo proportsioonid. Pildilise info, näidiste ja eeskujude leidmine ja kasutamine loominguliselt. Esemete kujutamine vaatluse järgi, arvestades nende kuju, suurussuhteid ja paiknemist üksteise suhtes.	<ul style="list-style-type: none"> • Arvestab täisfiguuri kujutamisel pea suurust ja jalgade pikkust terve kehapikkuse suhtes, näo kujutamisel silmade asukohta sellel. • Leiab vaatluse ja võrdluse teel inimese vanust, rassi, rahvust, erinevaid ameteid kõige enam iseloomustavad tunnused (keskkond, riietus, töövahendid) ja kasutab neid temaatilistes kompositsioonides.

ERAKOOL INTELEKT

<p>Värvi-, vormi-, kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus Kolmanda astme värvide saamine esimese ja teise astme värvide segamise teel. Sümmeetria ja asümmeetria. Erinevad kompositsioonilised lahendused kavanditena. Pöördkehade kujutamine ruumiliselt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Saab kolmanda astme värvid esimese ja teise astme värvide segamise teel. • Eristab sümmeetrilisi ja asümmeetrilisi vorme ja kompositsioone. • Katsetab eeltööna erinevaid kompositsioonilisi lahendusi. • Kujutab tasapinnal pöörd- ja kandiliste kehade mahulisust, arvestades vormi näilist muutumist (pöördkehade puhul ringi muutumist ellipsiks) ja nende asukohta silmapiiri suhtes.
<p>Disain Kombinatoorika ruumis (moodul, pinnalaotus). Koomiks (kaader, film).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab moodulit kombinatoorika algelemendina. • Analüüsib koomiksi ja filmi vahelisi seoseid (kaader, plaanid, jutustus).
<p>Kunstivestlused Pärimuskultuur. Massi- ja kommertskultuur. Kunstimälestiste kaitse. Kunstimuseumide ja galeriide funktsioonid (tutvustamine, uurimine, säilitamine, restaureerimine).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Suhtub mõistvalt ja kriitiliselt enda ja teiste töödessa ning ümbritsevasse kunsti (sh massimeedia, kommertskunst). • Jälgib, et oma tegevusega ei kahjusta kultuuriväärtusi.
<p>Tehnikad, materjalid ja tehnoloogiad Skulptuur. Skulptuuride modelleerimine savist ja lõikamine pehmetest materjalidest (vahtplast jne). Keraamika. Reljeef. Maal. Maalimine kattevärvide ja akvarellidega. Tööd kriidi- ja õlipastellidega, värvi- ja viltpliiatsitega. Kollaaž värvipaberist ja/või makulatuurist. Graafika. Joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsiga. Graafikatehnikad: kõrgrükk (nt papi-, materjali-, linoalrükk) ja lametrükk (mono- ja diatüüpia).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eristab mahulist vormi (ümarplastika, reljeef) tasapinnalisest vormist. • Kasutab tehnilisi abivahendeid (joonlaud, sirkel, trükipress jne) vastavalt vajadusele ja võimalustele.

3.3.6. Õppesisu ja õpitulemused 6. klassis

Teema	Õpitulemused
<p>Kujutamine ja väljendamine Figuraalne kompositsioon. Inimeste eripära (vanus, rass, rahvus jm) kujutamine lihtsustatult.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hindab mõõtmise ja võrdlemise abil objektide ning objekti elementide vahelisi suurussuhteid. • Kujutab vaatluse järgi ees asetsevaid objekte, arvestades nende kuju, suurussuhteid ja paiknemist üksteise suhtes. • Kujutab väljenduslikult inimest erinevas asendis ja tegevuses. • Leiab asjakohast pildilist infot, näidiseid ja eeskujusid ning kasutab neid loominguks oma

ERAKOOL INTELLEKT

	töös.
<p>Värvi-, vormi-, kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus Koloriit (sh soe ja külm). Varju tekkimine, langev vari. Dünaamiline ja staatiline kompositsioon. Piiratud ja piiramata pinnad. Kandiliste kehade kujutamise ruumiliselt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Segab ja kasutab maalimisel iga värvi suurt hulka erinevaid toone. • Kasutab maalimisel piiratud värvivalikut (sh maalib monokroomselt). • Kirjeldab pildi koloriiti, eristab sooja ja külma koloriiti. • Selgitab varju tekkimise põhimõtet. • Saavutab kompositsiooni tasakaalu, terviku. • Määrab pildi dominandi, loob selle teadlikult oma töödes. • Eristab staatilist ja dünaamilist kompositsiooni. • Eristab piiratud ja piiramata pinda. Loob võrgustiku abil piiramata pindu, nimetab nende kasutusalasid. • Eristab pildil esi-, kesk- ja tagaplaani, kasutab seda teadlikult oma teoses.
<p>Disain Raamatukujundus (kaanekujundus, initsiaal, vinjett, illustratsioon). Pakend, ümbris (pinnalaotus, kiri, värvilahendus). Kirja kujundamine (jooniskiri, fantaasiakiri).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kujundab oma lähemat ümbrust (stend, klassiruum, oma tuba, mänguväljak jne) lähtudes otstarbest. • Selgitab inimese tegevuse osa ja vastutust keskkonna esteetilises ilmes. • Kujundab ornamentide (sh rahvuslikku) ja nimetab selle traditsioonilisi ja kaasaegseid kasutusvõimalusi. • Analüüsib trükise kujunduse osi (kaanekujundus, kirjastiil, initsiaal, vinjett jne) ja terviklahendust.
<p>Kunstivestlused Kunstiliikide (arhitektuur, skulptuur, maal, graafika, disain) iseloomustus. Kunstimõisteid (originaal, koopia, võltsing, reproduktsioon jne).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iseloomustab kunstiliike (arhitektuur, skulptuur, maal, graafika, disain) ja nende väljendusvahendeid (punkt, joon, pind, värv, vorm jne). • Eristab maalikunsti žanre (portree, maastik, natüürmort). • Toob kunstiteost kirjeldades esile nii sisulisi kui vormilisi elemente. • Selgitab originaali, koopia ja reproduktsiooni erinevust. • Kasutab õpitud ainealaseid mõisteid kõnes ja kirjas. • Väärtustab oma(rahvus)kultuuri kõrval kohalikku (elukoha) kultuuri. Hindab erinevusi rahvuskultuurides kui väärtusi. • Kirjeldab Eesti rahvakunstile (rahvariided, tarbeesemed, arhitektuur) iseloomulikke jooni.
<p>Tehnikad, materjalid ja tehnoloogiad Skulptuur. Skulptuuride modelleerimine savist ja lõikamine pehmetest materjalidest (vahtplast jne).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab paindlikult, ka omavahel kombineeritult, erinevaid tehnikaid ja materjale. Loob erinevaid tekstuure ja faktuure. • Selgitab graafika kui trükitehnika olemust.

<p>Keraamika. Reljeef. Maal. Maalimine kattevärvide ja akvarellidega. Tööd kriidi- ja õlipastellidega, värvi- ja viltpliiatsitega. Kollaaž värvipaberist ja/või makulatuurist. Graafika. Joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsiga. Graafikatehnikad: kõrgtrükk (nt papi-, materjali-, linooltrükk) ja lametrükk (mono- ja diatüüpia).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kavandab lähtuvalt materjali, tehnika ja/või tehnoloogia eripärast. • Kasutab tehnilisi abivahendeid (joonlaud, sirkel, trükipress jne) vastavalt vajadusele ja võimalustele.
--	--

4.4. III kooliaste

4.4.1 Õpitulemused kunstis III kooliastme lõpuks:

- oskab valida materjali, tehnikat ja väljendusvahendeid lähtuvalt loovtöö ideest ja eesmärgist;
- oskab joonistada värvipliiatsitega;
- oskab loovalt stiliseerida ja leida eriti põnevaid kujutamiskäsitlusi;
- teab voolumise lihtsaid võtteid;
- teab ja kasutab erinevaid kirjatüüpe;
- koostab kompositsiooni ja oskab töötada värvivalikuga.

4.4.2 Läbivad teemad

Kunstis on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam. Teemad „Väärtused ja kõlblus” ning „Kultuuriline identiteet” on kunstiainetele eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui kaasaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loominguist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine õpilastööde näitustel.

Teemaga „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” seondub kunstis oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiatega, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse kunsti mitmekülgsede väljunditega igapäevaelus ning kunstiga seotud elukutsetega.

Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” on seotud kunstile omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” lõimimine kunstis. Kunstis julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimivate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Kunstiaines teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte

teadvustamise kui ka läbiva teemaga „Tervis ja ohutus”. Kunstides kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele. Kunsti eriline panus teemade „Keskkonna ja jätkusuutlik areng” ning „Teabekeskond” käsitlemisel on valdkondliku vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülgsid oskusi nagu informatsiooni leidmine kunsti kohta, visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

4.4.3. Õppetegevused

Loeng, esitus, mõtteskeemi koostamine, rühmatöö. Arhitektuurilise objekti joonistamine. Teooria esitamine, voolimine. Afiši või plakati kujundamine. Muuseumis, näitusel või väljapanekul õppekäik.

- Konkursid
- Seinalehed
- Näitused

4.4.4. Õppesisu ja õpitulemused 7. klassis

Õppesisu	Õpitulemused
Kujutamine ja väljendamine Inimese kehakeel, miimika.	• Loeb inimese kehaasenditest ja ilmetest (ka pildil) välja tema meeoleu ja tundeid.
Värvi-, vormi-, kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus Värvide kontrastid, vastastikused mõjud, kooskõlad ja tasakaal. Esemete modelleerimine pildi pinnal valguse ja varjuga. Kaader ja kadreerimine (ka foto- ja videokunsti). Õhu- ja värviperspektiiv. Joonperspektiiv ühe koondpunktiga.	• Kasutab teose kompositsiooni ja koloriidi tasakaalustamiseks ning olulise esiletoomiseks paindlikult värvide kontraste (soe-külm, hele-tume, hulgakontrast). • Määrab (objektidel v pildil) langeva ja omavarju, pool- ja täisvarju ning kirjeldab nende erinevusi. • Modelleerib tasapinnal esemeid valguse ja varjuga. • Tunneb ära kolmnurkse, diagonaalse ja kuldlõikelise kompositsiooniskeemi. • Kasutab kadreerimise erinevaid võimalusi.
Disain Graafiline disain, trükise kujundus. Kujunduse läbiv stiil. Kiri kujunduses (plakat, pakend, raamatukaas vms). Kirjaoptika.	• Kirjeldab üldjoontes peamisi disaini alaliike: graafiline (sh reklaam), keskkonna- (sh ruumikujundus, maastikukujundus) tootedisain, tarbekunst, moedisain. • Valib kujundatavale sobiva teksti asukoha, suuruse, šrifti, arvestab kirjaoptikat.
Kunstivestlused Stiil (ajastu ja isiku stiil). Massi- ja kommertskunst. Virtuaalne kunst. Autorikaitse.	• Kirjeldab ja analüüsib kunstiteoseid arvestades sisu, vormi, konteksti, otstarvet.
Tehnikad, materjalid ja tehnoloogiad Skulptuur. Modelleerimine ja konstrueerimine mitmesugustest	• Väljendab end erinevate joonistus- ja maalivahendite kaudu spontaanselt (visandlikult) ja kaalutletult (viimistletult).

<p>pehmetest, kalgenduvatest ja tahketest materjalidest (nt papjeemašee, plastid, papp, puit, traat jne). Installatsioon. Maal. Maalimine spontaanselt ja kavandi alusel. Assamblaaz. Graafika. Joonistamine sõe, tuši ja värviga, sule ja pintsliga. Paljundusgraafika: kõrg- ja sügavtrükk vastavalt võimalustele.</p>	
--	--

4.4.5. Õppesisu ja õpitulemused 8. klassis

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Kujutamine ja väljendamine Inimese karakteri ja karakterisuse edastamine. Loodus- ja tehismvormide stiliseerimine, deformeerimine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lihtsustab ja deformeerib kujutatavat suurema karakterisuse ja emotsionaalsuse saavutamiseks.
<p>Värvi-, vormi-, kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus Värvide optiline segunemine. Värv ja värvus. Abstraktne kunst. Joonperspektiiv kahe koondpunktiga.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab maalimisel värvide optilise segunemise põhimõtet. Selgitab mõistete „värv“ ja „värvus“ erinevust. • Väljendab emotsioone ja kujutab nähtusi abstraktse kompositsioonina.
<p>Disain Disaini liigid: graafiline, keskkonna disain (sh ruumi-, maastikukujundus), tootedisain, tarbekunst, moedisain jne. Eseme disain, välimuse ja funktsiooni seos, ergonoomika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Analüüsib ja kujundab objekte ja keskkonda arvestades vormi ja funktsionaalsuse seoseid (ergonoomika), visuaalset ilmet ning sihtgruppi. • Valib kujundatavale sobiva teksti asukoha, suuruse, šrifti, arvestab kirjaoptikat.
<p>Kunstivestlused Kunsti liigid ja žanrid, kunsti piiride avardamine. Karikatuur, sarž. Grafiti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Suhtub kriitilis-loominguliselt kunsti ja kultuuri erinevatesse nähtustesse: karikatuur, sarž; <i>graffiti</i>; tegevuskunst (<i>happening, performance</i>); massikunst (foto, film, video, reklaam); virtuaalne kunst. • Väärtustab maailmakultuuri mitmekesisust. Toob välja maailmakultuuri elemente oma- ja kohaliku kultuuri nähtustes.
<p>Tehnikad, materjalid ja tehnoloogiad Skulptuur. Modelleerimine ja konstrueerimine mitmesugustest pehmetest, kalgenduvatest ja tahketest</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Suhtub kriitilis-loominguliselt kunsti ja kultuuri erinevatesse nähtustesse: karikatuur, sarž; <i>graffiti</i>; tegevuskunst (<i>happening, performance</i>); massikunst (foto, film, video, reklaam); virtuaalne kunst.

<p>materjalidest (nt papjeemašee, plastid, papp, puit, traat jne). Installatsioon. Maal. Maalimine spontaanselt ja kavandi alusel. Assamblaaž. Graafika. Joonistamine söe, tuši ja värviga, sule ja pintsliga. Paljundusgraafika: kõrg- ja sügavtrükk vastavalt võimalustele.</p>	
---	--

4.4.6. Õppesisu ja õpitulemused 9. klassis

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Kujutamine ja väljendamine Kunstiteose v -stiili kasutamine oma loomingu eeskuju v lähtepunktina.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kujundlikkust oma mõtete edastamiseks. • Kasutab kunstiteost või -stiili oma loomingu eeskuju või lähtepunktina.
<p>Värvi-, vormi-, kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus Värvide psühhofüsioloogiline mõju (sh külmad-soojad, eenduvad-taanduvad, kerged-rasked värvid). Pildi värvianalüüs. Kompositsiooni ülesehituse printsiipe (kolmnurk, diagonaal, kuldlõige). Erinev vaatepunkt (konna- ja linnuperspektiiv).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab teose kompositsiooni ja koloriidi tasakaalustamiseks ning olulise esiletoomiseks paindlikult värvide kontraste (soe-külm, hele-tume, hulgakontrast). • Analüüsib objektidel, pildidel, ruumis värvide psühhofüsioloogilist ja vastastikust mõju (külmadsoojad, eenduvad-taanduvad, kerged-rasked, suurendavad-vähendavad toonid).
<p>Disain Visuaalne reklaam, sihtgrupi arvestamine kujundamisel. Märk ja sümbol (peremärk, firmamärk, piktogramm).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valib kujundatavale sobiva teksti asukoha, suuruse, šrifti, arvestab kirjaoptikat. • Selgitab reklaami eesmärgi ja mõju. Nimetab visuaalse reklaami peamised elemendid (visuaal, pealkiri, lööklause). • Võrdleb erinevaid kujundusi arvestades kunstniku käekirja, sihtgruppi, traditsiooni.
<p>Kunstivestlused Tegevuskunst (<i>happening</i>, <i>performance</i>). Meediakunst: foto, film, video, reklaam.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Väärtustab maailmakultuuri mitmekesisust. Toob välja maailmakultuuri elemente oma- ja kohaliku kultuuri nähtustes. • Mõistab autori vabadust ja vastutust, autorikaitse olemust, toob näiteid reeglitest.
<p>Tehnikad, materjalid ja tehnoloogiad Skulptuur. Modelleerimine ja konstrueerimine mitmesugustest pehmetest, kalgenduvatest ja tahketest materjalidest (nt papjeemašee, plastid, papp, puit, traat jne). Installatsioon. Maal. Maalimine spontaanselt ja kavandi alusel. Assamblaaž. Graafika. Joonistamine söe, tuši ja värviga, sule ja pintsliga.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Suhtub kriitilis-loominguliselt kunsti ja kultuuri erinevatesse nähtustesse: karikatuur, sarž; <i>graffiti</i>; tegevuskunst (<i>happening</i>, <i>performance</i>); massikunst (foto, film, video, reklaam); virtuaalne kunst.

ERAKOOL INTELLEKT

Paljundusgraafika: kõrg- ja sügavtrükk (vastavalt võimalustele).	
--	--